

vodo skoči na nogi/noge.

3. Sklanjajte samostalnike:

IMENOVALNIK	RODILNIK	DAJALNIK	TOŽILNIK	MESTNIK	ORODNIK
bukev ed.	bukave	bukvi	buker	(pri) bukovi	bukvijo
mati ed.	matere	materi	mater	pri materi	materjo
hči ed.	hčere	hčeri	hčer	pri hčeri	(s) hčerjo
Luka ed.	Luka/Luke	Lukan/Lukai	Luka/Luko	Lukan/Lukai	Lukom/Luko
gospa ed.	gospe	gospe	gospo	gospe	z gospo
gospe dv.	gospa	gospema	gospe	gospoh	z gospema
gospe mn.	gospa	gospem	gospe	gospoh	gospemi
perut ed.	peruti	peruti	perut	pri peruti	perutjo
otroci mn.	otroč	otročom	otroče	pri otrocih	otroki
pljuča mn.	pljuč	pljučem	pljuča	pri pljučih	s pljuči
oko ed.	očesa	očesu	oko	pri očesu	z očesom
očesi dv.	očer	očesoma	očesi	pri očesoma	očesoma
oči mn.	oči	očem	oči	pri očeh	očmi

4. Povedi dopolnite z oblikami samostalnika *oko* v ustreznem sklonu in številu.

Zo očmi gledamo. – Ali ima krompir pet očes ali le dve očesi? – Svojim očem nisem mogel verjeti, tako je bilo nenavadno. – V očeh so se mu nabrale solze od veselja. – Obe očesi sta vneti od prepiha. – V očeh ti berem laž. – Tinček je z očesom pomežiknil Ani. – Boštjan je trdil, da mu je padla smet v oko.

5. Podčrtajte samostalnike in jim določite spol, sklon, število in sklanjatev.

nebo: m. sp., tož. ed., 1. m. škl. sever: m. sp., in. ed., 1. m. škl. na pašnik: m. sp., tož. ed., 1. m. škl.
 meglica: ž. sp., tož. ed., 1. ž. škl. skozi grapo: ž. sp., tož. ed., 1. ž. škl. ravnina: ž. sp., in. ed., 1. ž. škl.

Ozrli smo se v nebo in odkrili komaj vidno meglico, ki jo je sever obračal nazaj. Skozi grapo smo zavili na prostoren pašnik, kjer se je pasla živina. Za kratek čas smo uživali gostoljubje pri planšarjih. Prinesli

so nam mleka in nas posedli na kožuhe, kot da smo ugledni gostje.

mleka: m. sp., rod. ed., 1. m. škl. gostje: m. sp., in. mn., 1. m. škl.
kožuha: m. sp., tož. mn., 1. m. škl.

čas: m. sp., tož. ed., 1. m. škl. gostoljubje: m. sp., tož. ed., 1. m. škl. planšarjih: m. sp., mer. mn., 1. m. škl.

6. Izberite določno ali nedoločno obliko pridevnika.

moški spol, prvi sklon (določna = +i)

kakšen - nedoločna oblika kateri - določna oblika

Bila sta leni in delovni kmet. – Leni kmet je rad počival, delovni kmet pa je dosti delal. – Jakob se je hvalil, da imajo doma moderen sesalec. – Obiskal me je moj prijatelj. – Tisti mali paglavec mi zmeraj nagaja. – Kakšen zvezek potrebuješ za matematiko?

Brezčrtni zvezek. – Na slavnostni večer so prišli vsi povabljeni. – Pred nami se je

določna oblika (kateri) +i

- za gre za že znano stvar
- vrsta
- za svojelnimi in kazalnimi zaimki

razprostiral gričevnat/gričevnati svet. – Ponedeljek je najdaljši ~~deloven~~/delovni dan v tednu.

7. Podčrtajte pridevnike in jim določite stopnjo (osnovnik, primernik, presežnik).

Homer velja za največjega pesnika ^{os.} antične Grčije. Iliada opisuje dogodivščine junakov, ki so sodelovali v ^{os.} slavni ^{os.} trojanski vojni, Odiseja pa pripoveduje o ^{os.} dolgoletnem ^{os.} Odisejevem vračanju na ^{os.} rodno Itako. Iliada in Odiseja sta ^{os.} najzvestejši ^{os.} priči ^{os.} grške kulture.

8. Izberite ustrezen zaimek.

Vsak otrok ima rad ~~njegove~~/svoje starše. – V ~~moji~~/svoji mladosti še pomisliti nisem smel na disko. – Mama mi je pripovedovala, česa se spominja iz ~~njenih~~/svojih otroških dni. – Pokaži ~~tvoje~~/svojo osebno izkaznico, kajti ~~tvoja~~/svoja je še veljavna. – ~~Moje~~/Svojo knjigo sem pozabila doma na omari, njegovo pa imam v avtu. – V Karantaniji so Slovenci volili ~~njihove~~/svoje kneze.

9. Povedi dopolnite s ki ali kateri. ^{vedno s predlogom}

Hiša, pred katero stojite, je stara 250 let. – Knjiga, ki sem jo prebrala, je bila vseč tudi moji mami. – Mladenič, o katerem sem vam pripovedoval, me bo danes obiskal. – Dijakinja, s katero stanujem v dijaškem domu, je doma iz Mokronoga. – Vijolice, ki so že venele, so še zmeraj opojno dišale. – Ilustrirala je pravljico, ki ji je bila najbolj všeč. – Človek, ki razmišlja, je mislec.

10. Glagolom določite osebo, število, čas, naklon in glagolski vid.

Sova je učila ^{1, 2, 3. ed., dv. mn., por., nel., 1. nos.} sovce iz debele knjige: »Sove ponoči bedimo, zato veljamo za znamenje učenosti. V knjigah je zapisano vse znanje. Čukec, ne premikaj se; raje me poslušaj!« Nato so ponovili abecedo.

Začel je čukec Čuko. Ob koncu pouka so zapeli himno: »Čuk se je oženil, tralala, sova ga je vzela ...«

11. Nedoločnik v oklepaju uporabite v velelniku za 2. osebo ednine ali množine.

(Steči) Steči za vozičkom. – (Ustreči) Ustrezi staršem in (iti) pojdi po kruh. – Ne (verjeti) verjemi obljubam. – (Postreči) Postrezi gostom. – (Sleči) Sleci plašč in (počakati) počakaj. – (Seči) Sezi na zgornjo polico.

12. Uporabite glagol MORATI ali MOČI.

Vsako jutro moram vstati ob 7. uri. – Janezu bom morala pomagati, ker sem obljubila. – Nisem se mogla upirati, ker je močnejši. – Mira ni mogla na izpit. – Ni bilo časa, zato so morali lačni na pot. – Žejni niso mogli delati. – Kdo more preplavati tako široko reko? – Morem

že, toda nočem.

13. Velelnike zapišite tako, da bodo izražali prepoved.

Papirčkev ne meči kar na tla
Ne hodi po sredi ceste. (ok pozdi po sredi ceste.)
Pojdi po sredi ceste. – Potrgaj vse cvetje, ki raste ob poti. – Papirčke vrzi kar na tla. – Jej z odprtimi usti

in cmokaj. – Potem si oblizni prste.

Ne (po)trgaj vsega cvetja...

Ne jej z odprtimi usti in me cmokaj.

Potem si me oblizni prste.

14. Besedilo preoblikujete tako, da bodo glagoli nedovršni.

Kralj je počasi ^{odgovarjal} odgovoril Malemu princu; vmes je z dostojanstvenim gibom ^{odmiškal} odmaknil krajec škrlatnega plašča. Mali princ se je ^{čudil} začudil, komu je vladar ^{vladal} zavladal na tako majhnem planetu. »Ukažem ti, da me ^{oprašujej (oprašujej)} vprašaš,« je ^{pohtel} pohitel kralj. »Veličanstvo,« je ^{zajecfjal} zajecfjal Mali princ, »komu pa ste ^{vladali} zavladali?« »Vsemu,« je z ^{govoril} vzvišeno preprostostjo ^{odgovoril} odgovoril šabni kralj. »Pa vas zvezde ubogajo?« je ^{opraševal (opraševal)} vprašal deček. »Kajpak,« je ^{rekel} rekel kralj.

15. Ustrezno uporabite namenilnik ali nedoločnik.

Marsikaj moram še narediti – Tega ne bi smela reči. – V jeseni gremo nabirat gobe. – Toliko ti imam za povedati – Tega ne morem dvigniti – Šli so gledati, ali je voda res narasla. – Začela sta se pripravljati na izpit. – Bi nehali klepetati? – Vsakdo mora pospraviti za seboj. – Hitela je kupovati vse potrebno.

razni glagol

*kačiti/nehati... -i
gremo/hiteti... -ø*

razni glagol

16. Izberite ustrezno obliko.

Napoti/Na poti proti domu sem srečala prijateljico iz šolskih dni. – Ves čas se jeziš nato/na to omaro. Ali ti je napoti/na poti? – Najprej si bomo ogledali Vipavski Križ, potem/po tem gremo še na Zemono. – Potem/Po tem filmu sledijo še zadnja današnja poročila. – Na začetku razlaga na dolgo in na široko, potem/po tem pa na hitro zaključí. – Potem/Po tem sva dogovorjena, kajne. – Pojedel je kosilo, potem/po tem je legel k popoldanskemu počitku.

17. Ustrezno razvežite predložne zveze.

v slučaju slabega vremena – v/ob slabem vremenu

v kolikor bom mogel, vam pomagam – če; delovati v okviru zakona – pokonito; zdraviti se v pogojih morske klime – morskem; biti uspešen na področju športa – v športu; brati v času kosila – med kosilom; potreben v poteku preiskave – med preiskavo; ostati doma iz razloga bolezni – zaradi bolezni; iti v smeri vasi – proti vasi; ukrepati v skladu z navodili – po navodilih

Vaje 18: BESEDOSLOVJE IN OBLIKOSLOVJE

BESEDOSLOVJE

1. Zapišite protipomenke.

slovo mirhod, srečanje
otožnost veselje
tišina hrup
mižanje gledanje

lakota sitost
odločnost neodločnost, omaljšivost, negotovost
pogum strah, strahopetnost
smrt rojstvo, življenje

2. Skupinam besed v posameznih vrstah poiščite nadpomenke.

bencin, vino, voda tekočina
kos, sinica, vrabec ptica
grablje, lopata, žaga orodje
vrtnica, tulipan, iris cvetje, rožav

boks, hokej, košarka šport
avto, ladja, letalo prevozno sredstvo
ječmen, pšenica, rž žito
skuša, oslič, ščuka riba

3. Poiščite vsaj tri podpomenke k posameznim nadpomenkam.

pladec, gripa, angina

barve, bolezni, drevesa, oblačila, sorodniki, meseci, države, imena

rdica, rumena, modra lipa, breza, hrast

4. Poiščite ženske oblike samostalnikov.

profesor profesorica
gospod gospa
župan županja
fizik fizikarica

zet maha
advokat advokatka
krojač krojčica
pek pekarka

tast, tasta

5. Imenom za samce dodajte imena za samice:

golob golobica lisica lisjaka
jelen košuta ovca ovca
konj zobila petelin kokoš

OBLIKOSLOVJE

1. Določite edninske oz. množinske samostalnike in jim določite spol.

očala, grablje, srebrnina, Karpati, pljuča, cvetje, škarje, drva, jelenjad, sanke, Alpe, obresti, učiteljstvo,
prsi, obrvi, listje, jetra, ošpice, meščanstvo, brki, tla, vilice, vejevje, trsje, Trbovlje, otročad, usta, pesek,
naočniki, možgani, kleščice, grmovje, vrata, hlače

2. Izberite ustrezno obliko.

OBE HLAČNICI

Zavihal si je hlačnici/hlačnice in prebredel reko. – Tanja je rodila dvojčka/dvojčke. – Starša/Starše so klicali v šolo. – Obe rokavici/rokavice pospravi v predal. – Z očesoma/Z očmi jo je požiral. – V mavcu je imel obe nogi/noge. – Janez se je zrinil naprej s komolema/komolci. – Udarila se je v koleni/kolena. – V

mn.

<u>tisti hrasti</u>	<u>m. sp.</u>
<u>tiste lipe</u>	<u>ž. sp.</u>
<u>tista mesta</u>	<u>sr. sp.</u>